

MEDDELELSER OM GRØNLAND

UDGIVNE AF

KOMMISSIONEN FOR VIDENSKABELIGE UNDERSØGELSER I GRØNLAND

Bd. 120

POUL OG NIELS EGEDE:
CONTINUATION AF HANS EGEDES
RELATIONER FRA GRØNLAND

SAMT

NIELS EGEDE:
BESKRIVELSE OVER GRØNLAND

VED

H. OSTERMANN

MED 2 PORTRAITER OG 1 KORT

KØBENHAVN

C. A. REITZELS FORLAG

BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI A/S

1939

INDLEDNING

Da Hans Egede 1721 drog til Grønland, medførte han sin familie, af hvilken de to sønner snart blev ham uundværlige medhjælpere og senere hver for sig fortsatte hans gerning som missionær og kolonisateur.

Den ældste, **POUL HANSEN EGEDE**, var født paa Vågans præstegaard i Kirkevåg i Lofoten den 9. september 1708¹⁾. 10 aar gammel kom han efter et raskt og ubundet barndomsliv i de frie omgivelser med forældrene til Bergen og derfra tre aar senere til Grønland.

Her kom han, der var en kæk og uforfærdet gut, snart i kontakt med den indfødte ungdom, som han helst fulgte i tykt og tyndt, paa ski ned ad fjeldene og i kajak ud paa havet. Han blev en dygtig jæger og en dristig kajakroer, der endog vovede at maale sig med sine jævnaldrende i at kæntre rundt og rejse sig igen. Han var alles yndling, og da han hurtig blev hjemmevant i det fremmede sprog, blev han sin fader til megen hjælp, dels som sproglærer baade for ham og de gejstlige og verdslige medarbejdere, dels som tolk overfor befolkningen og religionslærer for de grønlandske børn. Da han tillige havde anlæg for tegning, kom ogsaa dette missionen til nytte derved, at han lavede kolorerede illustrationer til de bibelske fortællinger, hvorved meddelelsen af disse lettedes især i begyndelsen, da sproget endnu lagde hindringer i vejen for den fulde forstaaelse. Naar Hans Egede rejste omkring til de fjernere boende Grønlændere, fulgte gerne en af sønnerne, eller de begge, med og var faderen til hjælp paa alle maader.

Under den travle virksomhed, der udfoldedes i disse første aar af den nye kolonisation, blev der ikke megen tid tilovers til sønnernes undervisning, og det blev en højst uregelmæssig skolegang, de fik. Da derfor den unge Pouls uddannelse ikke længere taalte opsættelse, sendtes han 1728 til København for at forberedes til universitetet. Ved ankomsten blev han tilligemed fem unge Grønlændere, som kongen havde ønsket skulde aflægge et Danmarksbesøg, indkvarteret paa Vajsenhuset og efter dettes snarligt paafølgende brand paa Frederiksberg slot.

Frederik IV, som var kommet under vejr med, at den unge mands

¹⁾ En senere angivelse har 1709. Vågans ældste kirkebog er forsvundet.

hu stod til marinen, tilbød ham uddannelse som søofficer, men Poul Egede vilde ikke gaa imod sin Faders ønske, der gik ud paa at faa ham til medhjælper i missionsgerningen, og afslog med sorg tilbudet. Han fik da beskikket en lærer, men da denne viste sig efterladende og hans egen tid desuden i begyndelsen var delvis optaget af de unge Grønlændere, som han skulde undervise i kristendom, gik det kun smaat med studeringerne. Han maatte derunder skifte lærer og blev først student 1731, hvorefter han gav sig i kast med theologien.

Allerede to aar senere forlangte missionskollegiet imidlertid, at han skulde afbryde studiet og rejse op til faderen, som trængte til hans hjælp, og da han bad om udsættelse, til han kunde blive færdig, svaredes der, at faderen skulde faa ordre til at ordinere ham uden eksamen. Da han imidlertid ikke ønskede at binde sig til Grønland for stedse, gik han til kongen og bad om tilladelse til at tage eksamen først. Dette bevilgedes, og i vinteren 1734 gik han op til theologisk attestats og bestod, omend med tredie karakter, hvorefter han 2. april ordineredes i Frue kirke i København af biskop Worm til Grønlandsmissionær. At det var med ulyst, han for stedse gav afkald paa at blive søofficer, fremlyser tydeligt af vita-protokollen i Sjællands bispearkiv, idet han, der ved sin hjemrejse 1728 havde Grønland »saa kiær, at intet bedre kunde forestilles ham«, her underskriver sig: *ad frigora ac tenebras abiens, o: den til kulden og mørket bortdragende.*

Da han nu imidlertid havde taget sit parti, gjorde han skridtet fuldt ud og blev Grønlands mand for resten af sit liv. Han var bestemt til den nye koloni, som skulde oprettes i Diskobugt, hvortil han naaede sidst i maj 1734, overværede husenes opførelse og foretog den højtidelige indvielse af det nye etablissement, som efter kongen fik navnet Christianshaab. Ligeledes foretog han smaaekskursioner i omegnen og kom i kontakt med nogle af befolkningen.

Derefter rejste han med skibet tilbage til Godthaab, idet han havde tilladelse til at besøge sine forældre det første aar. Men her blev han straks engageret i missionsarbejdet. Medens det egentlig var meningen, at han det følgende aar skulde vende tilbage til Diskobugt, maatte han paa egen haand træffe den beslutning at blive ved Godthaab et aar længere, idet hans fader havde tilladelse til hjemrejse 1735 og de derværende unge præstelige medhjælpere da ikke endnu vilde være istand til at klare sig alene, hvad sproget angik. Da Hans Egede saa alligevel bestemte sig til at blive et aar endnu paa grund af sin hustrus sygdom, var det for sent for sønnen at rejse til Christianshaab det aar. Han kunde derfor være om sin moder i hendes sidste dage og støtte sin fader under den dybe sjælelige depression, der paafulgte hustruens død.

I juni 1736 rejste han da tilbage til Christianshaab, blev modtaget med begejstring af befolkningen, der erklærede, at »hans gulv ikke skulde

blive fri for deres Fødder«, og udfoldede nu i nogle aar her en stor og velsignelsesrig virksomhed, som i virkeligheden strakte sig over hele Diskobugtomraadet.

Poul Egede havde en ualmindelig evne til at komme befolkningen nær ind paa livet baade i glæde og sorg og lod sig aldrig paavirke af modstand og besværligheder. Folk samlede sig om hans forkyndelse, ofte endog langvejs fra; det hændte flere gange, at tilhørerne bortkastede deres amuletter og forlangte daabsundervisning. Der samledes snart en lille menighed, og omkring 1739 opstod der en vækkelsesbevægelse, som hurtig bredte sig. Her vandt han bl. a. den unge kvinde Arnarsaq, som baade blev ham selv til stor hjælp ved oversættelsesarbejde og gennem mere end 40 aar var de skiftende missionærer en trofast støtte.

Imidlertid havde hans helbred lidt meget, især var hans øjne medtaget af det skarpe reflekslys fra sneen og isen, saa at han maatte søge hjemgang. Da Grønlanderne hørte dette, strømmede de til kolonien og bad ham blive: »Din mund skader intet«, sagde de, »tal derfor ikke om at gaa til dit fædreland!« Han kunde dog ikke nu trække sig tilbage, hans afsked var bevilget og afløseren undervejs. 24. juni 1740 holdt han da afskedsprædiken under overvældende tilstrømning og stor bevægelse. Endnu aaret før sin død mindedes han denne dag som »den høitideligste i mit liv, som ieg ikke kan tænke paa uden største Følelse«. Der var ogsaa lagt en særdeles god grund af ham for missionsarbejdet i Diskobugt, som kom hans efterfølgere til gode i høj grad. —

Skønt Poul Egede aldrig gensaa Grønland, kom hele hans liv alligevel til at tilhøre dette land og dets folk. Han begyndte straks efter sin hjemkomst at bistaa faderen som lærer ved det grønlandske seminarium i København. Af samme grund blev han 1741 udnævnt til præst ved Vartov og forblev her til sin død. 1747 afløste han Hans Egede som leder af seminariet, fik 1758 titel af inspektør og provst over den grønlandske mission, blev 1761 professor, 1774 tilforordnet i missionskollegiet og direktør ved Vajsenhuset og fik endelig 1779 rang som biskop.

Allerede som ung var han begyndt paa at sætte det grønlandske sprog i system og at arbejde paa oversættelser. Han havde først taget fat paa det gamle testamente, Mosebøgerne. Men da Arnarsaq gjorde ham opmærksom paa, at der her var adskilligt, som nok kunde forarge nydøbte, gav han sig i kast med det nye testamente i stedet. I oversættelsen heraf fik han bidrag ogsaa af andre missionærer. 1744 tryktes de 4 evangelier, som 1758 genoptryktes tillige med Apostlenes gerninger, og endelig 1766 udkom det hele nye testamente.

Allerede 1750 udgav han »Dictionarium groenlandico-latinum«, den første ordbog i eskimosproget, hvilken 1760 fulgtes af den første grammatik. 1756 havde han besørget en forbedret udgave af katekismen, trykt sammen med en salmesamling paa 46 numre, oversatte af faderen,

ham selv og hans fætre Peder Egede og Niels Brønlund Bloch. 1783 udgav han det første paa grønlandsk trykte ritual, hvortil bl. a. provsterne Sverdrup og Thorhallesen ydede bidrag, og endelig 1783 tryktes hans oversættelse af Thomas à Kempis: Kristi efterfølgelse.

Hans skrifter paa dansk indskrænker sig til to. 1741 udgav han »Continuation af Relationerne betræffende den Grønlandske Missions Tilstand og Beskaffenhed«, og aaret før sin død »Efterretninger om Grønland, uddragne af en Journal holden fra 1721 til 1788«.

Af andre litteralia fra hans haand findes nu kun bevaret, saavidt vides, en del aarsoversigter, indberetninger og erklæringer i missionskollegiets arkiv (paa Rigsarkivet) samt nogle breve og skrivelser paa det kgl. bibliotek.

Sammesteds findes et manuskript betitlet: »Underretning om Den Grønlandske Mission, Tilstand og Continuation, Forfattet i Form af den Journal, Fra Anno 1734, Til Anno 1737 — af Poul Egede«. Manuskriptet er tydeligvis en afskrift, idet hverken haandskriften eller ortografien ligner Poul Egedes og der tillige findes baade fejlskrivninger og overspringning af ord og sætninger flere steder. Hvem afskriveren har været, kan næppe oplyses; forskellige ting kunde tyde paa, at det har været en Islænding. — Iøvrigt er Manuskriptet hovedsagelig enslydende med den trykte tekst; de væsentligste afvigelser findes tilføjet i nærværende udgave under »Noter og Anmærkninger«; de angaar navnlig de hernhutiske missionærer og deres forhold. Omtalen heraf er, formentlig af hensyn til den herskende tidsaand, som var Hernhuterne gunstig, helt udeladt i den trykte udgave. —

Poul Egede døde i København d. 6. juni 1789 og begravedes fra Frue kirke. Han var tre gange gift, 1) 7. februar 1742 med ELISABETH MARIA FRAUEN, f. 5. december 1718, d. 18. juli 1752, datter af toldinspektør, justitsraad Marcus Haggæus F. og Benedicte Christiane Falsen; 2) 27. juli 1753 med MARIA CHRISTINE THESTRUP, f. 5. november 1735, d. 25. august 1768, og 3) 12. April 1771 med CHRISTIANE AMALIE THESTRUP, f. 18. december 1744, d. 1. december 1795, de to sidste døtre af professor, etatsraad Christian Frandsen T. og Karen Larsdatter Fogh.

Af Poul Egedes børn blev datteren GJERTRUD KIRSTINE (1748—1816) gift med præsten HENRIC CHRISTOPHER GLAHN (1738—1804), som havde været missionær i Holsteinsborg 1763—69; og sønnen CHRISTIAN THESTRUP EGEDE (1761—1803), der opnaaede, hvad faderen ikke havde opnaaet, at blive søofficer, deltog i Løvenørns ekspedition til Grønlands østkyst 1786 og fortsatte aaret efter med megen energi forsøgene paa at naa ind til kysten; resultaterne heraf offentliggjorde han i »Reise-Journal til Østre Grønlands Opdagelse 1786—87 med Kort og Prospecter« (Kbh. 1789 og 1796). —

VII

Yngste søn, NIELS RASCH EGEDE, var født 1710 (datoen ukendt) paa Vågans præstegaard, kom 8 aar gammel med forældrene til Bergen og 3 aar senere til Grønland.

Som broderen lærte ogsaa han sproget fra barnsben og blev ligeledes meget afholdt af Grønlænderne, der næsten regnede ham for en af deres egne. Ligesom broderen blev han af faderen oplært til og benyttet i missionsarbejdet som tolk og medhjælper, men deltog tillige i handelstogterne. Da kongen 1731 ophævede kolonisationsværket og hjemkaldte Europæerne fra Grønland, og Hans Egede og hans familie med nogle faa mand blev ene tilbage i landet, blev der god brug for den unge mand, navnlig til at »giøre Kiøbmands-Tieneste«.

Det gjaldt for Hans Egede at demonstrere, at handelen med de indfødte kunde bære sig, idet han derved haabede at kunne vinde kongen for værkets fortsættelse. Her kom sønnens store popularitet til megen nytte, idet det lykkedes ham at drive handelsvirksomheden saa energisk og tilfredsstillende, at der sommeren efter kunde hjemsendes en betydelig større ladning grønlandske produkter end nogensinde tidligere, og det er ingenlunde umuligt, at dette har lagt et lod i vægtskaalen med hensyn til at fæstne Christian VI's beslutning om at fortsætte.

Da handelsmonopolet 1734 overdroges til Jacob Severin, gjorde denne derfor straks Niels Egede til bogholder og købmand i Godthaab. Det var imidlertid et paa grund af koppeepidemien aaret før raseret og ødelagt distrikt, han nu fik at operere i, og uagtet han tog fat med utrolig energi og ikke gik af vejen for nogen som helst strabadser under de besværlige og ofte sene handelsrejser, lykkedes det ham ikke i den korte tid, han denne gang bestyrede det, at faa det bragt paa fode igen.

Da moderen var død og faderen hjemgik 1736, fulgte han derfor med i den tanke at ville søge levebrød i hjemlandet. Da dette imidlertid foreløbig ikke vilde lykkes og det saa ud til at kunne trække længe ud hermed, tog han mod Severins tilbud om en ny ansættelse i Grønland og blev 1739 igen købmand i Godthaab sideordnet med den allerede derværende Niels Christian Geelmuyden. Dette varede dog kun et aar, hvorefter han fik selvstændig post som købmand og bogholder i Christianshaab. Her virkede han energisk og med stort held i tre aar, bragte handelen i blomstrende stand og udvidede handelsomraadet betydeligt, idet han oprettede logen »Jacobshavn« og byggede pakhus med opholdsværelse for handelens og missionens betjente syd for Jakobs havns isfjord, omtrent ved det nuværende Claushavn. Samtidig var han missionærerne en udmærket støtte og missionerede selv ved enhver lejlighed.

1743 maatte han imidlertid hjemgaa med stærkt svækket helbred og beskikkedes 1745 til overvrager, vejer og maaler samt postmester i Christianssund i Norge. Næppe havde han dog tiltraadt denne tjeneste,

før han ombyttede den med embedet som vejer, maaler og vrager i Aalborg, hvor han nu virkede i en arrække.

Glemme Grønland kunde han dog ikke. 1754 indgav han et forslag om oprettelse af hvalfangst i Diskobugt, væsentligst drevet ved hjælp af indfødte, og stillede sig selv til disposition ved forsøgene. Dette forslag var i virkeligheden banebrydende, idet det netop var paa denne maade, at den senere store og lønnende hvalfangst i Grønland, og specielt i Diskobugt, iværksattes.

Forslaget fandt imidlertid ikke fremme i denne omgang, men Niels Egede kom alligevel tilbage til Grønland, idet han 1759 fik overdraget oprettelsen af en ny koloni »imellem Sydbay og Christians Haab«.

Kolonien blev »plantet« ved bugten Eqalugssuit et stykke nord for Nordre Strømfjord og døbt efter hans forslag »Egedes Minde« efter hans aaret forud afdøde fader. Pladsen viste sig dog, trods øvrige udmærkede egenskaber i retning af herlige omgivelser og rigdom paa vildt, mindre heldig valgt, idet den laa i udkanten af sit mægtige distrikt, der strakte sig langt op i Diskobugt, og den fik ingen lang levetid som koloni. Allerede efter fire aars forløb »forflyttedes« den nordefter til det nuværende Egedesminde, men mindedes gennem lang tid under navn af »Gl. Egedesminde«; pladsen har dog aldrig senere været fast beboet og formodentlig af den grund er hustomterne endnu kendelige.

Imidlertid var Niels Egede allerede før sin nyanlagte kolonis »forflyttelse« selv blevet »forflyttet« og beskikket til købmand ved kolonien Sydbay, der laa paa øen Ukivik umiddelbart nord for fjorden Nordre Isortoq. Ogsaa denne koloni var uheldigt placeret, hvorfor Egede 1764 flyttede den ned til Amerdloq-fjorden, hvor den fik navnet Holsteinsborg og under hans ledelse oplevede en rig handels- og hvalfangstperiode, ligesom han ogsaa her var de skiftende missionærer en udmærket støtte og selv gennem en lang arrække deltog i missionsarbejdet.

1776 afløstes Niels Egede som købmand af sin søn, men forlod derfor ikke Holsteinsborg, idet han udnævntes til forvalter over materialer og inventar samt inspektør ved hvalfangsten, i hvilken stilling han forblev, til han i 1781 tog endelig afsked af handelens tjeneste. Han hjemrejste dog først aaret efter.

Niels Egede gjorde sig ikke blot ved sin lange tjenestetid fortjent af Grønland, men ogsaa paa forskellig anden vis. Saaledes ifølge Glahns dagbøger »formedelst de lange toe-hakkede Harpuner, som først af ham er opfundet«, ligesom han ogsaa anstillede forsøg med at skyde hvaler ved hjælp af bøsser eller »Svingbasser«, anbragt i forstævnen af hvalfangerslupperne. For sine fortjenester belønnedes han 1774 med medailen Pro meritis, et guld repetérur og en egenhændig skrivelse fra arveprins Frederik. Allerede ved sin udrejse 1759 var han blevet udnævnt til karakteriseret kaptajn af infanteriet, hvilket han selv havde andraget

om for at kunne optræde med større autoritet overfor fremmede hvalfangere og »handlere«. —

Niels Egede vides at have skrevet paa grønlandsk »en liden Bog« om »de første Sandheder af den Christelige Religion« i form af en samtale mellem en kristen og en hedensk Grønlænder. Den omtales i Glahns dagbøger, men er, saavidt vides, aldrig blevet trykt. Derimod har den sikkert, som i lignende tilfælde, verseret i afskrifter formodentlig hele landet over, men disse er formentlig forlængst »opsplit« og forsvundet. Derimod findes han stadig som salmeforfatter i den grønlandske salmebog.

Paa dansk foreligger der kun ét skrift af ham, nemlig: »Tredie Continuation af Relationerne betreffende den Grønlandske Missions Tilstand og Beskaffenhed«.

Af andre litteralia fra hans haand findes — foruden nedennævnte her for første gang publicerede — formentlig kun endel indberetninger, forslag etc. samt en enkelt dagbog for aaret 1776—77, alt i grønlandsk handels arkiv (paa Rigsarkivet). — I Adressekontorets Efterretninger for 1765 (Nr. 85, tillæg) findes trykt nogle »Anmærkninger« stammende fra ham. De gengives her under »Noter og Anmærkninger«. —

Niels Egede døde i København 31. august 1782, ganske kort efter hjemkomsten fra Grønland, og begravedes fra Holmens kirke. Hans Hustru ELISABETH ELEONORE BRUN, f. 1721 (datter af marinekaptajn Jørgen Frederik B. og Lovise Jantzen), med hvem han var blevet gift 31. marts 1746, overlevede ham til 8. juli 1785. Hun kom først 1767 til Grønland og Glahn bemærker i den anledning om hende, »Jomfrue Daatter og Pige«: »og ere disse de første europæiske Fruentimmere, som nogensinde have været paa Holsteinsborg«.

De af Niels Egedes 6 børn, som opnaede den voksne alder, blev alle knyttet til Grønland. Den ældste søn HANS (1747—1805) var underassistent hos faderen, men aandssvag og ude af stand til at klare sig selv. Han blev dog i tjenesten til 1785 og fik ved sin afskedigelse en pension paa 50 rd. »paa Grund af sine Forfædres Fortienester af Grønland«. — Sønnen JØRGEN FREDERIK (1748—1807) blev student 1769 og var derefter assistent dels i Holsteinsborg og dels i Sukkertoppen, til han 1776 afløste faderen i købmandsposten i Holsteinsborg. Han forlod Grønland 1786 og døde som inspektør for de kgl. Frederiks sandstensbrud paa Bornholm. Hans søn POUL NICOLAJ (1803—39) blev assistent i Ūmánaq og var den sidste i Grønland af den berømte slægt, som bar navnet Egede. — Endelig blev datteren GJERTRUD LOVISE (1757—94) 1775 gift med missionær i Godthaab THOMAS CHRISTENSEN WIBORG (1744—83).

Poul og Niels Egedes beretninger fra deres Grønlandsvirksomhed er saa nøje knyttet til faderens »relationer«, som de jo ogsaa udtrykkeligt betegnes som fortsættelser af, at de vel rettelig burde være taget med

ved genudgivelsen af Hans Egedes skrifter i Meddelelser om Grønland, bd. LIV. Da de tillige nu er meget sjældne — sjældnere endog end faderens skrifter i originaludgave — har Kommissionen til Grønlands videnskabelige Undersøgelse indvilget i at genudgive dem som nogle af de første efterretninger, der eksisterer fra den grønlandske kolonisations første tid.

Genudgivelsen er besørget efter originaltrykkene; noget manuskript dertil eksisterer, saavidt vides, ikke udover det ovenfor omtalte af Poul Egedes journal 1734—37. Teksten er gengivet i sin helhed, som den foreligger, med undtagelse af enkelte trykfejlsrettelser. —

Foruden de to »Continuationer« er tillige medtaget et tredje skrift, en hidtil aldeles ukendt Grønlandsbeskrivelse af NIELS EGEDE, som det ved et tilfælde er lykkedes at opspore.

Manuskriptet, et hefte paa 104 sider i kvart, tilhører provst Frederik Balle, som mener engang at have faaet det, tilligemed to andre lignende hefter, af en Fabricius, utvivlsomt en ætling af den bekendte Grønlandsforsker, biskop OTHO FABRICIUS. Det har nemlig, sammenstillet med de to andre hefter, vist sig at maatte have tilhørt denne og være fremkommet paa hans initiativ.

Allerede fra ret tidlig tid havde missionskollegiet paalagt sine udsendinge i Grønland »at observere og give Meddelelser om hvad som synes mærkeligt og kand tiene Publico til nogen Efterretning«. Men efter at den hernhutske forfatter, Cranz's Grønlandsbeskrivelse var udkommet 1765, blev disse opfordringer kraftigere og mere detaillerede, idet kollegiet tydeligt nærrede det ønske gennem sine udsendinge at kunne præstere noget lignende.

Det er maaske ikke almindelig bekendt, at Otho Fabricius, formodentlig som følge af det ovenomtalte, havde planlagt en stor og udførlig Grønlandsbeskrivelse, hvortil han snart efter sin ankomst til landet begyndte at samle materiale og hvorom han indsendte forslag til missionskollegiet, som beredvilligt gav tilsagn om at ville bekoste udgivelsen deraf.

I et brev til kollegiet, dateret Drangedals præstegaard 27. februar 1777, udtaler Fabricius herom: »Den grønlandske Beskrivelse staaer nu tilbage, hvoraf en god Deel er færdig og det øvrige under Guds Bistand skal blive fuldendt« (udhævelsen af mig). Dette skete dog aldrig, grundet paa forskellige omstændigheder, deriblandt vistnok navnlig lakuner i missionærernes dagbøger og umuligheden af at faa tilvejebragt topografiske og naturhistoriske beskrivelser fra alle distrikter i Grønland. Det eneste af det planlagte værk, som blev offentliggjort, var »Fauna Groenlandica« (1780).

Det viser sig imidlertid, at de tre nu for lyset komne hefter alle henhører dertil. Det ene er som nævnt det her udgivne manuskript af

Niels Egede. Fabricius har henvendt sig til denne Grønlands Nestor og bedt om nogle udtalelser, og Grønlandsbeskrivelsen er, som det ogsaa fremgaar af dens slutning, svaret herpaa. — Det andet hefte indeholder først en lidt afvigende afskrift af Lars Dalagers bekendte »Grønlandske Relationer«, hvoraf de første afsnit er skrevet med en ukendt haand, resten — fra »Om Grønl: Naturel og Superstitioner« — med Fabricius's egen. Derefter følger, med samme haand, en lang række uddrag af nu forsvundne missionærdagbøger, deriblandt en hel del af de manglende af Glahns. — Endelig er det tredie hefte selve begyndelsen af det store af Fabricius planlagte værk og omhandler landets natur og beskaffenhed. —

Det her udgivne Niels Egede'ske manuskript indeholder adskilligt af interesse. Saaledes er de henimod slutningen meddelte traditioner om »de gamle Norske« hidtil ukendte og synes at være ikke mindre end sensationelle. Ligeledes er det ikke uden interesse at se, hvilken forandring der er foregaaet med Niels Egedes syn paa Grønlændernes karakter, siden han skrev »Tredie Continuation«, og som tydeligt afspejler den uheldige overgangsperiode mellem naturtilstand og civilisation, som ogsaa har fundet udtryk andensteds i Grønlandslitteraturen. —

Manuskriptet er gengivet, aldeles som det foreligger, med sine Norvagismer og sin mangelfulde og usikre ortografi, som afslører den højst uregelmæssige skoleuddannelse, der var blevet dets forfatter tildel.

H. OSTERMANN.

